

**TRABZON MİLLETVEKİLİ
M. AKİF HAMZAÇEBİ'NİN**

Vergi Kanunlarının Yeni Türk Lirasına Uyumu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı'nın maddeleri üzerinde TBMM Genel Kurulunda Yaptığı Konuşmanın Özeti

- ✓ **Anayasamızın öngördüğü “eşitlik” ilkesi Anayasada “herkes, malî gücüne göre vergi ödemekle yükümlüdür” şeklinde ifadesini bulmuştur**

Tasarının 29uncu maddesi, Gelir Vergisi tarifesinin en üst dilimindeki oranın 5 puan indirilmesini öngörmektedir. Buna göre, beyannameli Gelir Vergisi mükelleflerinde yüzde 45 olan oran, yüzde 40'a indirilmektedir; ücret geliri elde edenlerde de yüzde 40 olan en yüksek oran, yüzde 35'e indirilmektedir.

Artan oranlı tarife, gelir dağılımının iyileştirilmesi için hükümetlerin elindeki en önemli vergi politikası aracıdır. Hükümetler, gelir dağılımına ya harcama politikasıyla müdahale ederler; birtakım sosyal harcamalar yaparak yoksul kesimlerin veya dar ve orta gelirli kesimlerin durumlarını iyileştirirler ya da vergi politikasıyla, daha çok kazananlardan daha çok, daha az kazananlardan daha az vergi almak suretiyle, yine, gelir dağılımını düzenlemeye çalışırlar. Artan oranlı tarifenin gerekçesi budur. Zaten, Anayasamızın öngördüğü “eşitlik” ilkesi Anayasada “herkes, malî gücüne göre vergi ödemekle yükümlüdür” şeklinde ifadesini bulmuştur. Malî gücüne göre vergi ödemenin aracı, gelir vergisinde artan oranlı tarifiedir.

Artan oranlı tarife yerine tek oranlı bir sistem olabilir mi şeklinde gelişmiş ülkelerde birtakım tartışmalar vardır. Ama, henüz daha bu tartışmayı sonuca ulaştırıp tek oranlı sisteme geçmiş olan bir ülke yoktur. Tabii ki, belli gelir unsurlarında tek oran uygulayan, Türkiye dahil, birçok ülke vardır; ama, gelir vergisinin geneli açısından bakıldığında böyle bir ülke yoktur.

- ✓ **Türkiye, 1998 yılında Gelir Vergisi tarifesinin bütün dilimlerindeki bütün oranları indirmek suretiyle bir iyileştirme yapmıştır. Şimdi ise sadece en üst gelir dilimindeki oran indirilmektedir.**

Gelir vergisi tarifesinde yer alan oranlar, en son 1998 yılında önemli ölçüde indirilmişti. Ondan önce çok yüksek oranlar vardı ve o tarife yapısıyla gelir dağılımına gerçekten olumsuz etkide bulunuyordu ve yatırımcıyı da ürkütüyordu. O tarifeyle, Türkiye'nin devam etme şansı yoktu. Çünkü, bütün dünya, vergi oranlarını gözden geçirirken, indirirken Türkiye'nin de yüksek oranlarını gözden geçirmesi gerekiyordu ve 1998 yılında Gelir Vergisi tarifesinin bütün dilimlerindeki bütün oranları indirilmek suretiyle bir iyileştirme yapılmıştır.

- ✓ **Gelir Vergisi tarifesindeki en üst dilimdeki 5 puanlık indirimin yarattığı bir vergi geliri kaybı vardır**

Bugün görüşmekte olduğumuz Tasarı bu tarifenin sadece en üst gelir dilimindeki oranı indirmektedir; yüzde 45'lik oranı 40'a, 40'lık oranı da 35'e indirmektedir. Dolayısıyla, Gelir Vergisi tarifesinin artan oranlı olması nedeniyle gelir dağılımını düzenleme fonksiyonu biraz aşındırılmış olmaktadır. Nasıl aşındırılıyor: Gelir Vergisi tarifesindeki en üst dilimdeki 5 puanlık indirimin yarattığı bir vergi geliri kaybı vardır; yani, o gelir grubundan 5 puanlık indirim nedeniyle hükümet daha az vergi almayı hedeflemektedir. Belki bunu gerekçelerini hükümetimiz yatırımcıyı veya yatırımı teşvik ediyoruz şeklinde açıklayacaktır. Ancak, bunun birebir yatırımla ilgisini kurmak, Türkiye'nin bugünkü ekonomik şartlarında mümkün değildir.

✓ **Vergi indirim programları toplumun bütün kesimlerini hedef aldığı zaman ancak anlamını bulur**

Ayrıca, Gelir Vergisi tarifesindeki indirimi bütün gelir gruplarına; dargelirlilere, orta gelirlilere yansıttığınız zaman, gerçekte bir vergi indirim programından söz edebilirsiniz. Vergi indirim programları toplumun bütün kesimlerini hedef aldığı zaman ancak anlamını bulur. Asgarî ücretlinin Gelir Vergisinde bir indirim düşünmezken, esnafın Gelir Vergisi yükünde bir indirim düşünmezken, küçük tüccarın Gelir Vergisinde bir indirim düşünmezken, serbest meslek erbabının Gelir Vergisinde bir indirim düşünmezken, geliri 140 milyar lira ve daha üzerinde olan kesimlerin vergi yükünde 5 puanlık bir indirimi ben, doğrusu, sosyal adaletle, eşitlik ilkesiyle bağdaştırmakta güçlük çekiyorum.

✓ **Eşitlik, aynı durumda olanlara aynı kuralların, farklı durumda olanlara farklı kuralların uygulanması demektir. Ancak, hükümetin tarifede bu indirimle yaptığı bu değildir. Bu, eşitlik anlayışına aykırıdır.**

Cumhuriyet Halk Partisi olarak Tasarıyı Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşürken Sayın Bakana sorduk: Tarifedeki 5 puanlık indirimle ne kadarlık bir Gelir Vergisi kaybına uğrayacaksınız? Her vergi indiriminin mutlaka yarattığı bir kayıp olur. Kim diyor ki "vergi indirimiyle vergi geliri artar" doğru söylemiyordur. Vergi oranlarındaki indirim daima o vergi kaleminde bir vergi kaybına yol açar; bu vergi kaybını nasıl telafi ettiği önemlidir hükümetin.

✓ **Verginin iki temel fonksiyonu vardır; ama, bu iki fonksiyonu gerçekten uygun bir bileşimde kullanmazsanız vergiden umduğunuz sonucu alamazsınız**

Verginin iki temel fonksiyonu vardır: Bir, bütçenin gelir ihtiyacını karşılayacak; iki, gelir dağılımına müdahale edecek; ekonomik ve sosyal amaçlarla ekonomide ve toplumda çeşitli etkilerde bulunacak. Verginin bu iki fonksiyonu vardır; ama, bu iki fonksiyonu gerçekten uygun bir bileşimde kullanmazsanız vergiden umduğunuz sonucu alamazsınız.

Verginin gelir sağlama fonksiyonunu dikkate alırsak bu vergi oranındaki bu indirimin bütçede yarattığı bir kayıp vardır. Ben, Sayın Bakandan bu kaybın, geliri 140 milyar lira ve daha üzerinde olan kesimlerden alınan Gelir Vergisinin 5 puan indirilmesinin yarattığı kaybın burada açıklanmasını istiyorum. Neden istiyorum?.. Çünkü, bu kayıp ortada, yani devletin bütçe fazlası olması nedeniyle Hazinesin katlandığı bir fedakarlık değildir. Bu kaybı, Hükümet, toplumun başka kesimlerinin üzerine koymaktadır. Bir bütçe fazlamız yok. Hükümetler 2000 yılından bu yana yüzde 6,5 oranında faiz dışı fazlayı vermek için sürekli yeni vergi getiriyorlar.

✓ **Türk toplumu 2005 yılında 5 katrilyon lira fazla vergi ödeyecektir**

Hükümet, 2005 yılında vergi yükünü 1 puan artırmaktadır. 23,7'den 24,7'ye çıkıyor. 2005 yılı enflasyonu yüzde 8, büyüme oranı yüzde 5, Hükümet, 2005 yılında vergileri yüzde 18,4 oranında artırmayı planlıyor. Yüzde 8'i, yüzde 5'i toplayın aradaki farka bakın 5 puanlık artış var. 5 puanlık artışın karşılığı 5 katrilyon lira demektir. Yani, Türk toplumu 2005 yılında 5 katrilyon lira fazla vergi ödeyecektir.

✓ **Hükümet, 5 puanlık indirimle, vergi yükün dağılımını değiştirip; üst gelir grubundaki vergi yükünü, dar gelirli tüketicilerin omzuna koymaktadır**

Bir yandan, Hükümet, 2005 yılı bütçesiyle "5 katrilyon liralık ilave vergi getireceğim" diyor, bir yandan, Gelir Vergisi tarifesinin en üst dilimindeki oranı 5 puan indiriyor. Bunun anlamı, ben, burada vazgeçtiğim vergiyi toplumun başka kesimlerinden alacağım... Kimden alacağım; akaryakıt kullanan vatandaştan alacağım. Kimden alacağım; sigara içen vatandaştan alacağım. Kimden alacağım; buzdolabı, çamaşır makinesi, televizyon alan vatandaştan alacağım. Bütçe, bu kalemler üzerindeki vergi yükünün, 2005 yılında, ortalama yüzde 30 oranında artırılmasını öngörüyor; beyaz eşyada, dayanıklı tüketim mallarında, vergi gelirinin yüzde 107 oranında artırılmasını öngörüyor; yani, Hükümet, 5 puanlık indirimle, bu yükün dağılımını değiştiriyor; üst gelir grubundaki vergi yükünü, tüketicilerin, biraz önce belirttiğim tüketici grupların omzuna koymaktadır. Bunu, topluma bir vergi indirimi olarak sunmanın, âdeta, tarihî bir olay olarak topluma sunmanın gerekçesini göremiyorum. Bu "devrim" olarak nitelendirildi; maalesef, devrim kelimesinin de, böylece, içini boşaltıyoruz.

✓ **Bir kesimin vergisini indirerek, bu indirimi başka kesimlerin omzuna yıkıyorsanız bu olmaz. Ayrıca, indirim yapıyorsanız, bütün kesimler yararlanacak şekilde yapın!**

Bakın, ücretlilere hiçbir şey verilmiyor; dar ve orta gelirliyle hiçbir şey verilmiyor bu tarifedeki indirimle. Ücretlilerdeki durum nedir bakalım; ücret, üretim maliyeti içinde önemli bir unsur. Bunun üzerindeki vergi ve sigorta prim yükünü dikkate aldığınızda, gerçekten, istihdamın önündeki en büyük engellerden birisidir. Tamam, bütçemiz, hazinemiz, vergi gelirini toplayacak, buna ihtiyacı var; ama, eğer, bir vergi indirim programı uygulayacaksanız, bu indirim programından bütün kesimler yararlanacaktır; bütün ülkeler böyle yapmaktadır. Siz, bir kesimin vergisini indirerek, bu indirimi başka kesimlerin omzuna yıkıyorsanız olmaz. Ayrıca, indirim yapıyorsanız, bütün kesimler yararlanacak şekilde yapın.

✓ **Türkiye, diğer ülkelere kıyasla ücret üzerine prim ve vergi yükü olarak çok yüksek bir yükü koymuşsa ve bu istihdamın üzerindeki en büyük engelse, tarifedeki indirimi neden ücretli de yararlanacak şekilde onlarla yansıtmıyorsunuz?!**

Ücret üzerindeki vergi yükü nedir? Türkiye'de, 2000 yılında, 40,4; Bu OECD'nin yayınlamış olduğu rakamlar. Onun esas aldığı, ortalama ücret geliri elde eden, 2 çocuklu ve tek gelirli -yani bir ailede tek kişinin geliri var- bir aile tipi. Bu aile tipi örneğine göre, Türkiye'deki vergi ve sigorta prim yükünün toplamı, yüzde 40,4; 2003 yılında bu oran yüzde 42,3 olmuş. Bu oran, 2001 ve 2002'de de artmış; yani, sadece 2003'te artmış demiyorum. OECD dediğimiz 29 ülkenin üye olduğu Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatında -ki, Türkiye'de üyesidir- ücret üzerindeki yük, 2000 yılında yüzde 27'dir, 2003 yılında yüzde 26,9'dur; Türkiye'de ise yüzde 42,3. 15 Avrupa Birliği üyesi ülkenin

ortalaması, şu anda, 2003 yılında yüzde 29,5'tir. Evet, Türkiye'de yüzde 42,3; OECD ülkeleri ortalaması yüzde 26,9; 15 Avrupa Birliği üyesi ülkesinde yüzde 29,5. Böylesi bir yük varken, Türkiye, diğer ülkelere kıyasla ücret üzerine prim ve vergi yükü olarak çok yüksek bir yükü koymuşsa ve bu istihdamın üzerindeki en büyük engelse, tarifiedeki indirimi neden ücretli de yararlanacak şekilde onlarla yansıtmıyorsunuz?!

✓ **Kâr payı üzerindeki, üst gelir grubunun vergi yükündeki indirimi yaparken, ücretliyi ve toplumun diğer kesimlerini unutmayalım**

Kâr payları üzerindeki vergi yükü nedir ona bakalım bir de. Vergi yükü, Türkiye'de yüzde 46 civarındadır, Avrupa Birliğinde yüzde 47,9'dur, OECD ülkelerinde yüzde 46,4'tür; bunlar, 2003 yılı rakamları. 2003 yılında çıkarılan bir yasa nedeniyle, 3 puanlık Kurumlar Vergisi indirimi 2005 yılında otomatik olarak yürürlüğe giriyor; o durumda, Türkiye'de kâr payı üzerindeki yük, yüzde 44'lere düşecektir. Türkiye'de yüzde 44, OECD ülkelerinde yüzde 46,4; Avrupa Birliğinde yüzde 47,9; ama, Gelir Vergisi tarifesindeki 5 puanlık indirimle, biz, bu indirimi, bu biraz önce ifade ettiğim yüzde 44'lük oranı daha da aşağıya çekiyoruz; yani, Avrupa Birliği ortalamalarının altına, OECD ortalamalarının altına. Çekelim tabii; eğer, hazinemizde, bütçemizde fazla varsa çekelim. Yatırım için daha uygun bir ortam yaratmak amacıyla, mutlaka, vergi oranlarını gözden geçirelim. Türkiye, rekabet ettiği ülkelerle uyumlu bir vergi oranı politikası gütmek zorundadır, tabii ki yüksek oranda devam edemez; ama, bu oranlarda indirimi yaparken, kâr payı üzerindeki, üst gelir grubunun vergi yükündeki indirimi yaparken, ücretliyi ve toplumun diğer kesimlerini unutmayalım. Bu tasarıda, bu, unutulmuştur.

✓ **Tasarıdaki tarife, 1 trilyon lira gelir elde eden bir kişinin vergisinde 43 milyar liralık bir iyileştirme yapmıştır**

Tasarıdaki bu indirimin, bir örnekle, bir gelir grubunda rakamları nasıl fark ettirdiğini dikkatinize sunmak istiyorum: Şu anda 1 trilyon lira gelir elde eden bir kişinin mevcut tarifeyle göre ödediği vergi 437 milyar 100 milyon liradır. Şimdi, bu öngörülen tarifeyle, tasarının getirdiği tarifeyle ödeyeceği vergi ise 43 milyar 580 milyon lira eksikliğiyle 393 milyar 520 milyon liradır; yani, tasarının bu tarifesini, 1 trilyon lira gelir elde eden bir kişinin vergisinde 43 milyar liralık bir iyileştirme yapmıştır; ama, asgarî ücretimiz açıklanmıştır, asgarî ücrette yüzde 10,3'lük bir artış öngörülmüştür, bütçe imkânları elvermediği için asgarî ücret yüzde 10,3 oranında artırılmıştır; ama, bu asgarî ücretlinin vergi ve sigorta prim yükünde bir iyileştirmeye gitmeyi hükümetimiz düşünmemiştir. Bunun açıklamasını, vatandaşımız, sizden, şüphesiz isteyecektir.

Bu konuya ilişkin önerimiz var; ücretlilerin ve diğer bütün gelir unsurlarının yararlanacağı şekilde, tarifiede bir indirim düşündük; onu, önerge olarak sizlere sunacağız.

✓ **Gelir Vergisi tarifesindeki 5 puanlık indirimin bütçede yarattığı gelir kaybı nedir; bunu söylemekten çekiniyor Sayın Bakan.**

Değerli arkadaşlar, ben söyleyeyim; 150 trilyon lira. Evet, 150 trilyon lirayı, Sayın Bakan telaffuz edemiyor. Neden; vazgeçtim 150 trilyon liradan; bunu, ben, içki içen, sigara içen, akaryakıt kullanan, buzdolabı, televizyon satın alan vatandaşın omzuna yükledim demekten çekiniyor. Ben soruyorum: Asgarî ücretin kademeli olarak Gelir Vergisi kaldırılacaktır, özel indirim tutarı asgarî ücret seviyesine çekilecektir; Acil Eylem Planındaki taahhüt. Hükümet bunu tanımlamadı mı? "Toplumla sözleşme yaptık; toplum bizi denetleyecek" dediler. Toplum adına denetliyoruz. Özel indirimi kaldırdınız. Ayda 5

milyon lira veya 10 milyon lira gibi bir vergi indirimiydi; buna tamah etti hükümet, tamah etti.

Uygulanmakta olan programın hedefi nedir; enflasyonu indirmek. Enflasyonu indirme programında ne vardır; enflasyonla uyumlu gelirler politikası vardır; yani, toplumun bütün kesimleri, elde edeceği gelirden hedeflenen enflasyonla uyumlu geliri alacak. Hükümet böyle kurgulamış programı, böyle sundu kamuoyuna. Merkez Bankası yakınıyor; efendim, kira düşmüyor. Kira, endeksi olumsuz etkiliyor. Neden; evsahipleri daha çok gelir istiyor, hedeflenen enflasyonun üzerinde gelir istiyor; yani, bu kirada, belki, bir önlem bile alınmalı şeklinde hedef enflasyonu tutturabilmek için söylüyor.

- ✓ **Peki, toplumun bütün kesimlerinden, hedeflenen enflasyonla uyumlu gelir politikası güderken, daha fazla gelir istememelerini onlardan isterken, Gelir Vergisi tarifesinde 140 milyar lira ve daha çok gelir elde eden kesime, 150 trilyon lira aktarmayı hangi politikayla, hangi adalet duygusuyla bağdaştırıyorsunuz?!**

Kamuoyunun bilgisine sunulur.